

Ilusa nimega koer

AIVE SARJAS

Ilmselt meenub igale koeraomanikule mõni juhtum igapäevaelust, mis on pannud teda kahtlustama, kas tema koer mitte kurt pole, või vähemalt vaegkuulja. Hüüa palju tahad, koer teeb ikka oma tegemisi ega pööra peremehele vähimatki tähelepanu. Enamasti on siiski tegemist „kurtusega”, mida on võimalik „välja ravida”. Ehk teisisõnu — koera ja peremehe vahel puudub kontakt ning kutsu jaoks on kõik

muu palju-palju huvitavam, kui inimene, kes teda enda juurde kutsuda üritab. Probleemi „ravimiseks” saab hüüva nõu koerte koolitajatelt.

Austraalia karjakoera Inglisilm Gingeri Valgesaba jaoks aga koerakoolitajast abi pole. Tema on päriselt kurt. Ei kuule mitte ühtki häält, sünnist saadik. Kuid kas sellel ongi mingit tähtsust, kui sa oled üdini üks suur rõõmupall ja energia-pomm?

Kohtun Gingeri ja tema perenaise Kristi Vimbergi-

ga Tallinnas loomaaija kõrval asuva Veskimetsa Ratsakeskuse territooriumil. Seal on ruumi laialt ja platsi ümbritseb kõrge tara. Kuna Ginger ei kuule, ei tohi teda rihma otsast lahti lasta. Ja seda kahel põhjusel. Esiteks ei kuule ta lähenevaid ohtusid, autosid näiteks. Ning teiseks ei saa teda häälkäsklusega enda juurde tagasi kutsuda. Viipekeeles mõistab Ginger oma pererahvaga kenasti suhelda, kuid selle „rääkimiseks” peab kõnelejatel teineteisega silmside olema. „Igal

pool Internetis kirjutatakse, et kurti koera ei tohi rihma otsast lahti lasta. Meie oleme vahel ikka lasknud, kui ümbrus ohutu tundub. Ühel korral oleks siiski peaaegu õnnetus juhtunud. Ginger jooksis teise koera järel, otse auto eest, üle tee. Ta ei kuulnud mootori mürinat,” räägib Kristi. Samal ajal kutsub ta käega põlvele patsutades Gingeri enda juurde. Ja koer tuleb nii et veejuga taga.

Üldse tundub Gingeril kogu aeg koletult kiire olevat. Justkui kardaks kuhugi hiljaks jääda. Ta lausa tormab ringi. Kristi seletab, et tegelikult pole tal kiiret kuhugi, austraalia karjakoe-rad ongi väga elurõõmsad ja äärmiselt liikuvad. „Nad on ka hästi õpihimulised. Tahavad igasuguseid ülesandeid täita ja pereme-

Sadu aastaid tagasi oli Austraalias loomade karjatomiseks vaja efektiivset ja hästi liikuvat abilist. Sestap aretatigi 19. sajandi esimesel poolel koeratõug, keda tuntakse austraalia karjakoer nime all. Ristates kollit Austraalias elava metsiku koera dingoga saadi ovaliste omadustega koer. Kuid tõugu sooviti veelgi parandada ja dalmaatsia koera ning bullterjeri lisamisel saadi ristand, mida peetakse kaasaegse karjakoera eelkäijaks.

Austraalia karjakoer on tugev, valvas, hästi kohanev töökoer, kellel on annet ja tahtmist hakkama saada ka raskeimate ülesannetega. Ta on võrratu karjavalvur ja -ajaja. Alati äärmiselt terane, ettevaatlik, vapper. Võõraste suhtes umbusklik, tugevate kaitseinstinktidega ja kohusetundlik.

Karjakoeri on nii siniseid kui punaseid, turjakõrgus on neil umbes 50 cm, kaal 20–25 kg. Elavad tavaliselt 12–15 aasta vanuseks. Muide, maailma vanima koera tiitel (Guinnessi rekordite raamatu andmetel) kuulub austraalia karjakoerale, kes elas 29 aastaseks.

hele meeldida. Meie peres tegeleb koera õpetamisega minu abikaasa, mina käin Gingeriga niisama jalutamas.”

Ja millised on koolituse tulemused? Ginger oskab käsu peale istuda, lamada, juurde tulla, surnut mängida ja kappi anda. Igat käsku tähistab erinev viibe.

Miks võtta endale kurt koer? Pealegi kui sul pole enne üldse koera olnud? „Minu isa kuulis kusagilt, et kurt kutsikas otsib endale pere-meest, ja tuli meile pakku-ma. See koer ei sobinud meile ühegi parameetri poolest — mitte väga kerge iseloomuga kurt austraalia karjakoer, aga me võtsime ta siiski. Sest järgmine variant oleks olnud eutanaasia,” jutustab Kristi sellest, kuidas Ginger nende pereliikmeks sai. „Kõik tuttavad muidugi ohkisid, et mis te teete ja kas te saate ikka hakkama. Kuid hoolimata sellest, et Ginger on meie esimee koer ning kuulmispuudega, oleme kenasti toime tulnud. Kes ei tea, et ta ei kuule, ei saa arugi.” Ja tõesti-tõesti. Fotograaf Ago Ruus, kes käesoleva loo tarvis Gingerit pildistas, üritas tükk aega vilistamise, keelelaksutami-

Austraalia karjakoertel on üldiselt vähe terviseprobleeme. Kuid üks, mis aeg-ajalt esineb, on kurtus. Karjakoerte kurtuse pärandumise täpne geneetiline viis on tänase päevani teadmata. Arutletakse selle üle, kas dalmaatsia koertel esinev kurtus on sama genesiga, mis austraalia karjakoertel. Väitel võib tõepõhi all olla, sest kasutati ju dalmaatslasi omal ajal karjakoerte aretamisel.

Austraalia karjakoerte kurtuse põhjusi ei ole tõepõhiselt uuritud. Küll aga on seda tehtud teiste tõugude — dalmaatsia koera, inglise setteri, bullterjeri, bokseri, ja ka kasside — osas ning leitud, et geen, mis kannab edasi kurtust, on seotud karvkatte valge värviga.

se, hüüdmise ja jumal teab veel millega Valgesaba tähelepanu köita. Ta vist olekski jäänud vilistama ja hüüdma, kui ma poleks öelnud, et ära näe vaeva, ta ei kuule sind. „Ei kuule? Kuidas ei kuule?” küsis Ruus uskumatu näoga. No mis selles siis nii arusamatut on? Samamoodi nagu inimesed ei kuule!

Kurtus koera üldiselt ei sega. Hea näide sellest on Gingeri kõrval tema vanematel eelmises pesakonnas sündinud kutsikas, kes elab Soomes ja tegeleb aktiivselt koeraspordiga — täpsemalt agilityga. Kuulu järgi on see koer põhjanaabrite juures oma ala tõeliseks tegijaks kujunemas. Edu üheks pan-

- Kurdi koeraga koos elamine ja tema õpetamine nõuab väga suurt kannatust ja armastust.
- Kurti koera ei tohiks kunagi rihma otsast lahti lasta, sest teda ei saa häälkäsklusega tagasi kutsuda. Viipekeelse käskluse andmiseks

peab koeraga silmside olema.

- Kurdid kutsikad sünnivad (enamasti) koeravanematel, kelle kuulmine on täiesti korras.
- Kurdina sündinud koerte puhul rakendatakse tavaliselt eutanaasiat.

diks on lisaks looduse poolt antud kehalistele eeldustele kindlasti ka see, et suures osas toimub koera ja koerajuhi suhtlemine aglity võistlusrajal kehakeeles — samaaegselt häälkäsklusega näitab koerajuht käte ja kehaga, milliseid takistusi ning millises järjekorras koer läbima peab.

Vaadates Gingerit ei suuda ma uskuda, et minu ees on koer, keda ilmselt poleks, kui Kristi teda endale võtnud poleks. Aga Kristi võttis. Sest tal on soe ja suur süda. Ega ta muidu sotsiaaltööd teha saaks. Mina usun, et nende kahe kokkusaamisel mängis oma osa ka koeralapse ilus nimi — Inglisilm Ginger Valgesaba. Inglise silmad. Valge saba. Ingverimaitseiline piparkook (ingl k ginger — ingver; ginger bread — piparkook). Nii ilusa nimega koer lihtsalt ei saanud enneaegselt taevasse minna.

Kõlav eesti keel

JUHAN NURME

Üks kass läks üle silla
peas mõtted palla–pilla,
kas minna üle silla
või hoopis silla alla,
kus mõnus oleks olla,
kui vihma kallab alla.

Üks kass läks üle silla,
ta laulis ridi–ralla,
kõik teed mu ees on valla –
ja hüppas sillalt alla.

Jões tegi sulla–sulla,
siis poetas rohtu kulla
ja kraapis peale mulla.

Üks kass läks üle silla,
ta saba tegi tilla–talla.
Ta sammus uhkelt linna,
taas tõmbas teda sinna.